

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401 2500 EK Den Haag
t.a.v. Minister E. D. Wiebes
(Via www.internetconsultatie.nl)

Bezoekadres Croeselaan 18, 3521 CB Utrecht

Telefoon (030) 216 0000

Email energietransitie@rabobank.nl

Website www.rabobank.nl

Datum 31 juli 2020

Onderwerp Internetconsultatie warmtewet: Creëer een gezond investeringsklimaat

Geachte excellentie,

Rabobank staat op hoofdlijnen positief tegenover het wetsvoorstel voor collectieve warmtevoorziening. Als coöperatieve bank bedienen wij verschillende type klanten, van de grote energiebedrijven tot de lokale warmtecoöperaties. Als een van de grootste financiers van warmtenetten, volgen wij de ontwikkelingen op warmtegebied nauwgezet. Wij zien de Wet Collectieve Warmtevoorziening als een kans om een gezond investeringsklimaat te vestigen voor warmtebedrijven. Wij zijn positief over de tariefregulering gebaseerd op werkelijk kosten in plaats van een gasreferentie, beperking van de krenten uit de pap halen door marktverordening en de eisen om te verduurzamen. Echter in de uitwerking zijn er een aantal punten van aandacht, gezien vanuit het perspectief van een financier.

Hoofdpunten

1. Creëer een gezond investeringsklimaat
2. Geef ruimte voor nieuwe innovatieve warmtebedrijven (geen integrale warmtebedrijven)
3. Geef ruimte voor grote en kleine warmtebedrijven
4. Opt-out: de impact op woningwaarde
5. Bredere definitie van de duurzaamheidsstrategie

Hieronder volgt een uiteenzetting van de hoofdpunten kijkend naar het wetsvoorstel, het probleem en de suggesties voor aanpassing.

1. Creëer een gezond investeringsklimaat

Wetsvoorstel

In het wetsvoorstel wordt ingezet op een invulling van een gehele warmtekavel en ligt de regie bij gemeentes.

Probleem

Op dit moment is er geen gezond investeringsklimaat, het is nu nog onvoldoende interessant om grootschalig te investeren in warmtenetten door te grote onzekerheden. Vanuit het perspectief

Rabobank

van financier zien wij vooralsnog weinig mogelijkheden voor bancaire financiering. Dit heeft te maken met de keuze voor warmtekavels, de onzekerheid van overheidsbeleid en de context waarbij biomassa dreigt weg te vallen als warmtebron en andere bronnen (zoals geo- en aquathermie) nog niet voldoende ontwikkeld zijn. Op dit moment is de businesscase nog vaak onrendabel, hierdoor worden de krenten uit de pap gehaald. Nieuwbouwwijken en makkelijk toegankelijke (rest)warmtebronnen hebben de voorkeur. Met de inrichting van warmtekavels wordt cherry picking ondervangen, maar doordat een gehele kavel bedient moet worden kan de businesscase verslechteren. Dit staat de ontwikkeling en financiering van duurzame warmtenetten in de weg.

Voorkeur

De rol van de nationale overheid moet groter worden betreft het dragen van risico's bij de ontwikkeling en exploitatie van warmtenetten. Het is aan te raden om dit structureel te organiseren. Door de onzekerheden in de business case te ondervangen wordt het investeringsklimaat beter. Dit kan in de vorm van garanties of achtergestelde leningen. Tegelijkertijd zorgt betrokkenheid van de gemeenten voor commitment op de lange termijn, wat meer zekerheid geeft op wisselend (lokaal) overheidsbeleid.

2. Geef ruimte voor nieuwe innovatieve warmtebedrijven

Wetsvoorstel

De huidige warmtewet vraagt om een integraal warmtebedrijf dat verantwoordelijk is voor productie, transport en levering. Het warmtebedrijf moet bijvoorbeeld over economisch eigendom van het warmtenet beschikken.

Probleem

Dit belemmert de implementatie van nieuwe innovatieve oplossingen op het gebied van organisatiestructuren en warmtelevering (zoals warmtecoöperaties, leasing oplossingen of warmtenet 5.0). Daarbij wordt de levering van warmte voor 20-30 jaar vastgelegd. Doordat het voorschrift voor een warmtebedrijf zo dichtgetimmerd zit is innovatie niet mogelijk. Dit betekent dat innovatieve bedrijven of burgerinitiatieven die over 10 jaar opkomen nauwelijks mogelijkheid hebben om een warmtebedrijf te starten. Terwijl dit wel de energietransitie kan helpen versnellen. De Third Party Acces borgt slechts marginaal innovatie op integratie en toetreding van warmtebronnen en aansluiting van warmtenetten. Door de minimale prestatienorm, macht van bestaande warmtebedrijf en onduidelijkheid over de toekomst van de CO₂ prestatienorm is er geen prikkel voor innovatieve bedrijven om te ondernemen, als warmtekavels eenmaal zijn vastgesteld.

Voorkeur

Zorg dat het mogelijk is dat de afzonderlijke taken, productie, transport en levering uitgevoerd kunnen worden door verschillende bedrijven. Leg de organisatiestructuur van een warmtebedrijf niet vast. Laat dit ter besluitvorming bij de gemeenten en initiatiefnemers, zodat zij een passende vorm kunnen kiezen bij de aangeboden warmtekavel.

3. Geef ruimte voor grote en kleine warmtebedrijven

Wetsvoorstel

In de toelichting van de warmtewet wordt benoemd dat alle type partijen nodig zijn voor de beoogde groei van collectieve warmtesystemen. Bij de toewijzing van een warmtebedrijf gaat de voorkeur uit naar een warmtebedrijf die de gehele kavel kan bedienen.

Probleem

De warmtekavels zijn te groot voor burgerinitiatieven om in één keer aan te sluiten op een warmtenet. Hierbij is het limiet van 500 aansluitingen voor burgerinitiatieven weer te klein, waardoor businesscases niet haalbaar zijn of geen kans hebben tot opschaling.

Voorkeur

Laat het aan de gemeente over welk type warmtebedrijf aanspraak kan maken op (deel van) een warmtekavel. Zo wordt de ruimte voor burgerinitiatieven lokaal beoordeeld en lokaal bepaald of voor het overige deel van de warmtekavel er een rendabele business case is. Neem dit als extra eis mee in de beoordelingscriteria.

4. Opt-out: de impact op woningwaarde

Wetsvoorstel

Er is een opt-out optie door aan te tonen dat een alternatief warmtevoorziening duurzamer is.

Probleem

De opt-out opties maken dat het moeilijk wordt voor burgers om met een duurzamer alternatief¹ te komen dan de geleverde warmte. Dit maakt dat er in de praktijk geen betaalbare opt-out mogelijkheid zal zijn en daarmee gebouweigenaren dwingt om aan te sluiten. Daarnaast wordt er door de technische en geografische verschillen tussen wijken een andere warmteprijs gerekend. Het inzicht in het kostenverschil tussen warmtebedrijven is positief en transparant, maar dat inzicht in combinatie met de opt-out optie kan ervoor zorgen dat bepaalde gebieden met hogere warmtepreizen minder aantrekkelijk worden om te wonen. Met een mogelijke impact op de woningwaarde als gevolg.

Voorkeur

Hoe de warmtewet nu ingericht is kan een negatieve impact hebben op de woningwaarde. Hoe verhoudt een woning aangesloten op een warmtenet zich met een all-electric woning? Welke impact heeft de warmtewet op de woningwaarde? Wij adviseren om hiernaar nader onderzoek te verricht.

5. Breder definitie van de duurzaamheidsstrategie

Wetsvoorstel

In de warmtewet wordt het zekerstellen van verduurzaming nagestreefd en de prestatienormen vastgelegd tot 2030.

¹ Alles onder de maximaal voorgeschreven grens van kg CO₂ / GJ voldoet als duurzame warmtebron

Probleem

De definitie van verduurzaming in het wetsvoorstel omvat enkel en alleen de CO₂-uitstoot terwijl de verduurzaming over het algemeen breder wordt omschreven. Binnen de EU Taxonomy Regulation worden er naast klimaatmitigatie gekeken naar andere milieudoelstellingen: adaptatie, water, vervuiling, circulaire economie en de gezondheid van ecosystemen. Hiervoor zijn heldere criteria bepaald zodat er geen significante schade wordt toegebracht aan het milieu. Verder is de prestatienorm vastgelegd tot 2030 terwijl een warmtenet voor 20 tot 30 jaar wordt aangelegd. Dit geeft onzekerheid voor het warmtebedrijf wanneer er een exponentiele daling worden opgelegd van de prestatienorm, additionele investeringen zijn niet opgenomen in de businesscase.

Voorkeur

Het is in onze ogen raadzaam dat de norm omtrent verduurzaming aansluit bij de eisen geformuleerd in de EU Taxonomy Regulation. Zet het streven van een geheel CO₂-vrije warmtelevering om in een eindnorm met een einddatum om zekerheid te geven over de duurzaamheidsdoelstellingen en benodigde investeringen in de toekomst. We geven daarbij in overweging ook te kijken naar sociaal maatschappelijke aspecten in de toewijzing van warmtekavels. Als bewoners in een wijk zelf het initiatief ter hand nemen, ontstaat er mogelijk ook waarde in termen van sociale cohesie, minder eenzaamheid, etc.

Conclusie

Het is van belang een gezond investeringsklimaat te creëren, vooralsnog zien wij als bank nog weinig mogelijkheden om warmtebedrijven bancaire te financieren.

- De warmtewet moet ruimte bieden, zowel voor grote als kleine, coöperatieve of innovatieve warmtebedrijven om daarmee ook ruimte te maken voor toetreders die gebruik maken van de laatste innovaties in techniek en organisatiestructuren.
- Alle partijen zijn gebaat bij een betrokken overheid die een lange termijn commitment aangaat en helpt een gezond investeringsklimaat te creëren. Alleen op deze manier voldoen wij aan de warmtevraag binnen de energietransitie. Het huidige wetsvoorstel voldoet nog niet voldoende.
- Wij adviseren om te onderzoeken wat de impact is van het wetsvoorstel op de woningwaarde.
- Wij zijn van mening dat een bredere kijk op de duurzaamheidseisen een optimaler resultaat wordt bereikt dan alleen op CO₂-reductie. Door de warmtewet in lijn met de EU Taxonomy Regulation te leggen wordt eventuele significante schade aan andere milieudoelstellingen voorkomen.
- Tot slot zien we een belangrijke rol voor zowel de lokale als de landelijke overheid. Lokaal om iedereen de mogelijkheid te geven warmte te produceren, leveren en transporteren, passend bij de lokale situatie. Landelijk om zekerheid te bieden op lange termijn door een heldere prestatienorm te stellen en een structurele oplossing te bieden voor het mitigeren van risico's zodat er een gezonder investeringsklimaat ontstaat.